

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2013 wraz z odpowiedziami Wspólnego Przedsięwzięcia

(2014/C 452/06)

SPIS TREŚCI

	<i>Punkt</i>	<i>Strona</i>
Wprowadzenie	1–3	45
Informacje leżące u podstaw poświadczenia wiarygodności	4	45
Poświadczenie wiarygodności	5–15	45
Opinia na temat wiarygodności rozliczeń	10	46
Opinia na temat legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń ..	11	46
Objaśnienia uzupełniające	12–14	46
Uwagi dotyczące zarządzania budżetem i finansami	16–17	47
Prezentacja sprawozdania finansowego	16	47
Wykonanie budżetu	17	47
Uwagi dotyczące kluczowych mechanizmów kontrolnych w stosowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie systemach nadzoru i kontroli	18–22	47
Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne	19-20	48
Kontrola i monitorowanie na poziomie ogólnym zamówień i dotacji na składniki operacyjne	21–22	49
Inne kwestie	23–32	49
Opóźnienia we wpłatach składek członkowskich	23	49
Ramy prawne	24	49
Polityka w zakresie praw własności intelektualnej i przemysłowej	25–27	49
Konflikt interesów	28	50
Roczne sprawozdanie z działalności	29–30	50
Działania podjęte w związku z poprzednimi ustaleniami	31–32	50
Umowa z państwem przyjmującym	31	50
Przepisy wykonawcze do regulaminu pracowniczego	32	50

WPROWADZENIE

1. Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER ⁽¹⁾ i Rozwoju Energii Termojądrowej („F4E”) zostało ustanowione w marcu 2007 r. ⁽²⁾ na okres 35 lat. Główne urządzenia do syntezy jądrowej mają zostać zbudowane w Cadarache we Francji, natomiast siedziba Wspólnego Przedsięwzięcia znajduje się w Barcelonie.
2. Zadania Wspólnego Przedsięwzięcia są następujące ⁽³⁾:
 - a) wnoszenie wkładu Euratomu na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej (organizacji ITER) ⁽⁴⁾;
 - b) wnoszenie wkładu Euratomu na rzecz realizowanych wspólnie z Japonią działań w ramach szeroko zakrojonej koncepcji (dodatkowe, wspólne badania w dziedzinie syntezy jądrowej) mających na celu szybkie uzyskanie energii termojądrowej;
 - c) przygotowanie i koordynacja programu działań mających na celu przygotowanie do budowy demonstracyjnych reaktorów syntezy jądrowej wraz z instalacjami towarzyszącymi, w tym międzynarodowej instalacji napromieniowywania materiałów przeznaczonych do syntezy jądrowej (IFMIF – International Fusion Materials Irradiation Facility).
3. Członkami Wspólnego Przedsięwzięcia są Euratom, reprezentowany przez Komisję Europejską, państwa członkowskie Euratomu oraz inne kraje, które zawarły z Euratomem umowy o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej i które wyraziły wolę stania się członkami Wspólnego Przedsięwzięcia (na dzień 31 grudnia 2013 r.: Szwajcaria).

INFORMACJE LEŻĄCE U PODSTAW POŚWIADCZENIA WIARYGODNOŚCI

4. Przyjęte przez Trybunał podejście kontrolne obejmuje analityczne procedury kontrolne, badanie transakcji na poziomie wspólnego przedsięwzięcia oraz ocenę kluczowych mechanizmów kontrolnych w stosowanych systemach nadzoru i kontroli. Elementami uzupełniającymi to podejście są dowody uzyskane na podstawie prac innych kontrolerów (w stosownych przypadkach) oraz analiza oświadczeń kierownictwa.

POŚWIADCZENIE WIARYGODNOŚCI

5. Na mocy postanowień art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Trybunał zbadał:
 - a) roczne sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, obejmujące sprawozdanie finansowe ⁽⁵⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu ⁽⁶⁾ za rok budżetowy zakończony dnia 31 grudnia 2013 r.; jak również
 - b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania.

Zadania kierownictwa

6. Na mocy art. 39 i 50 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1271/2013 ⁽⁷⁾ kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelną prezentację rocznego sprawozdania finansowego wspólnego przedsięwzięcia oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw:
 - a) Zadania kierownictwa w zakresie rocznego sprawozdania finansowego wspólnego przedsięwzięcia obejmują: zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i rzetelną prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem, a także wybór i stosowanie właściwych zasad (polityki) rachunkowości na podstawie zasad rachunkowości przyjętych przez księgowego Komisji ⁽⁸⁾ oraz sporządzanie szacunków księgowych, które są racjonalne w danych

⁽¹⁾ ITER: ang. International Thermonuclear Experimental Reactor – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy.

⁽²⁾ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

⁽³⁾ Do celów informacyjnych w załączniku skrótkowo przedstawiono kompetencje, działania i dostępne zasoby Wspólnego Przedsięwzięcia.

⁽⁴⁾ Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej została powołana w październiku 2007 r. na początkowy okres 35 lat w celu realizacji projektu ITER mającego wykazać realność wykorzystania syntezy jądrowej pod względem naukowym i technicznym. Jej członkami są Euratom, Chińska Republika Ludowa, Republika Indii, Japonia, Republika Korei, Federacja Rosyjska oraz Stany Zjednoczone Ameryki.

⁽⁵⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu oraz rachunku wyniku ekonomicznego, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.

⁽⁶⁾ Sprawozdanie to obejmuje sprawozdanie z wykonania budżetu oraz podsumowanie zasad budżetowych i informację dodatkową. Dz.U. L 328 z 7.12.2013, s. 42.

⁽⁸⁾ Zasady rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji opierają się na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (IPSAS) wydanych przez Międzynarodową Federację Księgowych, a w kwestiach nimi nieobjętych – na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości (MSR)/Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

okolicznościach. Dyrektor zatwierdza roczne sprawozdanie finansowe wspólnego przedsięwzięcia po tym, jak zostanie ono sporządzone przez księgowego wspólnego przedsięwzięcia na podstawie wszystkich dostępnych informacji. Do sprawozdania finansowego księgowy dołącza oświadczenie, w którym stwierdza między innymi, czy uzyskał wystarczającą pewność, że daje ono prawdziwy i rzetelny obraz sytuacji finansowej wspólnego przedsięwzięcia we wszystkich istotnych aspektach.

- b) Zadania kierownictwa w zakresie legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń i zgodności z zasadą należytego zarządzania finansami obejmują zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie skutecznego i wydajnego systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwego nadzoru, jak również podejmowanie odpowiednich działań w celu zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym oraz – w razie konieczności – wszczynanie postępowań sądowych w celu odzyskania nienależnie wypłaconych lub niewłaściwie wykorzystanych środków finansowych.

Zadania Trybunału

7. Zadaniem Trybunału jest przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie⁽⁹⁾, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego rocznego sprawozdania finansowego wspólnego przedsięwzięcia oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Trybunał przeprowadza kontrolę zgodnie z wydanymi przez IFAC Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej i kodeksem etyki oraz z Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli wydanymi przez INTOSAI (ISSAI). Zgodnie z tymi standardami Trybunał zobowiązany jest zaplanować i przeprowadzić kontrolę w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że roczne sprawozdanie finansowe wspólnego przedsięwzięcia nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe.

8. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w rocznym sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Dobór procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnego zniekształcenia w rocznym sprawozdaniu finansowym lub istotnej niezgodności transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania z wymogami przepisów Unii Europejskiej. W celu zaprojektowania procedur kontroli odpowiednich w danych okolicznościach kontroler, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji rocznego sprawozdania finansowego oraz systemu nadzoru i kontroli wprowadzone w celu zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Kontrola obejmuje także ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalności sporządzonych szacunków księgowych, a także ocenę ogólnej prezentacji rocznego sprawozdania finansowego.

9. Trybunał uznał, że uzyskane dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania poniższych opinii.

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

10. W opinii Trybunału roczne sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2013 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Opinia na temat legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń

11. W opinii Trybunału transakcje leżące u podstaw rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2013 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

Objaśnienie uzupełniające

12. Nie podważając opinii wyrażonych w pkt 10 i 11, Trybunał zwraca uwagę na następującą kwestię. W przyjętych w dniu 7 lipca 2010 r. konkluzjach Rady⁽¹⁰⁾ zatwierdzono kwotę 6,6 mld euro (wg wartości w roku 2008) tytułem wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu ITER. Kwota ta, dwukrotnie wyższa od zakładanych pierwotnie w budżecie kosztów tego etapu realizacji projektu, nie obejmuje kwoty 663 mln euro zaproponowanej w 2010 r. przez Komisję tytułem rezerwy na nieprzewidziane wydatki⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ Art. 107 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1271/2013.

⁽¹⁰⁾ Konkluzje Rady z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania projektu ITER (11902/10).

⁽¹¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 maja 2010 r. w sprawie stanu zaawansowania i możliwości rozwoju projektu ITER (COM(2010) 226 final).

13. Istnieje poważne ryzyko, że kwota wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu ITER wzrośnie, przede wszystkim w następstwie zmian dotyczących zakresu produktów projektu, a także w związku z aktualnym harmonogramem, który uznawany jest za nierealistyczny⁽¹²⁾. W listopadzie 2013 r. Wspólne Przedsięwzięcie szacowało, że do czasu ukończenia etapu budowy niedobór („dodatkowe wydatki”) wyniesie 290 mln euro⁽¹³⁾. Opóźnienie etapu budowy było w czasie przeprowadzania kontroli (kwiecień 2014 r.) szacowane przez Wspólne Przedsięwzięcie na co najmniej 30 miesięcy.

14. W odniesieniu do tych zagrożeń Wspólne Przedsięwzięcie nie wdrożyło jeszcze systemu umożliwiającego regularne monitorowanie odchyleń kosztów ani nie zaktualizowało wyceny wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w projekt ITER po ukończeniu etapu budowy⁽¹⁴⁾.

15. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

UWAGI DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA BUDŻETEM I FINANSAMI

Prezentacja sprawozdania finansowego

16. W tabeli i informacjach zawartych w dziale 4.3.1.1 informacji dodatkowych do sprawozdania finansowego zatytułowanym „Ustalenia w sprawie zamówień ITER podpisanych z Międzynarodową Organizacją ITER” przedstawiono zamówienia podpisane (kolumna 3) i zamówienia, na które do tej pory przekazano środki (kolumna 4). W tabeli nie przedstawiono jednak informacji o stanie zaawansowania robót w toku i uwzględniono jedynie ograniczone oszacowanie w tym zakresie. Informacje te mają kluczowe znaczenie dla uzyskania prawidłowego obrazu stanu działań zrealizowanych dotychczas przez Wspólne Przedsięwzięcie, jeśli chodzi o ustalenia w sprawie zamówień podpisane z Międzynarodową Organizacją ITER.

Wykonanie budżetu

17. Ostateczny budżet na 2013 r., który trafił do wykonania, obejmował środki na zobowiązania w wysokości 1 297 mln euro oraz środki na płatności w wysokości 432,4 mln euro. Wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 100 % i 89,8 %. Natomiast w odniesieniu do pierwotnego budżetu na 2013 r. poziom wykorzystania środków na płatności wyniósł zaledwie 57,8 %⁽¹⁵⁾. Jeśli chodzi o środki na zobowiązania, z kwoty 1 254 mln euro dostępnych na działalność operacyjną 61,7 % zostało wykorzystanych na bezpośrednie zobowiązania indywidualne, a pozostałe 38,3 % – na zobowiązania globalne.

UWAGI DOTYCZĄCE KLUCZOWYCH MECHANIZMÓW KONTROLNYCH W STOSOWANYCH PRZEZ WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE SYSTEMACH NADZORU I KONTROLI

18. Trybunał Obrachunkowy informował już wcześniej, że systemy kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia nie zostały w pełni ustanowione. Pomimo osiągnięcia znacznych postępów w 2013 r. szereg działań nadal wymaga realizacji:

— w wyniku podjętych w 2013 r. działań mających na celu aktualizację oszacowania wysokości wkładu UE w etap budowy wdrożono proces zarządzania oszacowaniem kosztów na poziomie systemowym. Proces zarządzania oszacowaniem kosztów na poziomie zamówienia wymaga jeszcze dodatkowego nakładu pracy⁽¹⁶⁾,

⁽¹²⁾ Wnioski Szlify Audytu Wewnętrznej Komisji Europejskiej dotyczące postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego na potrzeby części 3 zamówienia (budynek tokamaka). Zob. też uwagi zawarte w sprawozdaniu „Możliwości reorganizacji w ramach projektu ITER”, przygotowanym w 2013 r. przez Ernst & Young na zlecenie Parlamentu Europejskiego, dotyczące poważnego zagrożenia dla wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w projekt przy obecnym poziomie rezerw (http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/cont/dv/study_geier/study_geieren.pdf); oraz komunikat Komisji do Rady Unii Europejskiej z dnia 14 lutego 2013 r. (5852/13 RECH 21 ATO 19), w którym podkreślono utrzymujące się obawy co do postępów w realizacji projektu, a zwłaszcza co do ograniczenia kosztów i opóźnień względem planu.

⁽¹³⁾ Wartość ta jest o 4,39 % wyższa niż zatwierdzona przez Radę w 2010 r. (sprawozdanie z postępu prac przedstawione Europejskiej Radzie ds. Konkurencyjności w listopadzie 2013 r.).

⁽¹⁴⁾ Orientacyjną wartość łącznych środków uznanych za niezbędne dla Wspólnego Przedsięwzięcia na okres 35 lat jego funkcjonowania określono zgodnie z art. 4 ust. 1 decyzji 2007/198/Euratom na poziomie 9 653 mln euro. W 2008 r. zweryfikowano jedynie wkład Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu, który pierwotnie szacowano na 2,7 mld euro, a który w rezultacie uległ podwojeniu.

⁽¹⁵⁾ Przyjęta w dniu 11 grudnia 2012 r. pierwotna wersja budżetu obejmowała środki na płatności w wysokości 677,2 mln euro. W budżetach korygujących z dnia 27 czerwca i 10 grudnia 2013 r. środki te następnie zmniejszono do 432,4 mln euro, głównie ze względu na opóźnienia w realizacji działań związanych z etapem budowy projektu ITER.

⁽¹⁶⁾ Do czasu wdrożenia tego procesu zintegrowana baza danych gromadząca informacje do celów sprawozdawczości nie może zapewnić skutecznej integracji systemu księgowego i systemu zarządzania projektami. Nie zapewnia ona zatem informacji niezbędnych do regularnego monitorowania odchyleń kosztów (zob. też przypis 12 w sprawozdaniu Trybunału za 2012 r., Dz. U. C 369 z 17.12.2013, s. 35).

- w czasie przeprowadzania kontroli przez Trybunał nie były dostępne wyniki kontroli uzyskane w następstwie wdrożenia przez Wspólne Przedsięwzięcie kompleksowej strategii kontroli i monitorowania obejmującej dotacje i zamówienia na składniki operacyjne⁽¹⁷⁾,
- inne plany działania przyjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w odpowiedzi na przeprowadzone audyty wewnętrzne⁽¹⁸⁾ nie zostały w pełni zrealizowane, z wyjątkiem planu działania w odpowiedzi na audyt wewnętrzny dotyczący zarządzania umowami z ekspertami. W przygotowanym przez Służby Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej przeglądzie postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego na potrzeby części 3 zamówienia (budynki tokamaka) stwierdzono, że dokonano postępów prowadzących do stosowania podstawowych zasad udzielania zamówień publicznych, lecz zwrócono uwagę, że w części zamówienia będącej przedmiotem kontroli występują znaczne czynniki niepewności co do kosztów, związane przede wszystkim z możliwymi zmianami koncepcji i planu projektu ITER. Wspomniano również, że znaczna część danych, o które zwrócono się do organizacji ITER, a które miały posłużyć Wspólnemu Przedsięwzięciu do przygotowania technicznych specyfikacji warunków zamówienia, nie została udostępniona na czas,
- w 2013 r. w wewnętrznym systemie zarządzania ryzykiem nie stwierdzono nowych zagrożeń. Jeżeli chodzi o działania przyjęte w odpowiedzi na zidentyfikowane wcześniej zagrożenia⁽¹⁹⁾, do listopada 2013 r. 12 z nich zostało zrealizowanych, 19 było w toku, a 6 nie zostało podjętych⁽²⁰⁾.

Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

19. W 2013 r. procedury negocjacyjne stanowiły 44 % spośród 41 postępowań o przyznanie zamówienia na składniki operacyjne (40 % w 2012 r.). Wspólne Przedsięwzięcie powinno pracować nad zwiększeniem konkurencji w postępowaniach o przyznanie zamówienia i ograniczyć stosowanie procedury negocjacyjnej. W przypadku dotacji średnia liczba otrzymanych wniosków wyniosła tylko jeden na zaproszenie.

20. Skontrolowano pięć postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne i stwierdzono następujące uchybienia:

- w jednym postępowaniu zamówieniowym Wspólne Przedsięwzięcie nie opublikowało wstępnego ogłoszenia informacyjnego o zamówieniu w celu nagłośnienia przetargu i zwiększenia konkurencji,
- w jednym postępowaniu zamówieniowym stwierdzono przekroczenie pierwotnego kosztorysu o 32 %. W dwóch innych postępowaniach uzgodnienie różnic pomiędzy ostateczną wartością zamówienia a jego początkowo szacowaną wartością było skomplikowane ze względu na naturę informacji dostępnych w dokumentacji projektów⁽²¹⁾,
- w jednym postępowaniu zamówieniowym Wspólne Przedsięwzięcie nie posiadało konkretnych wytycznych ani procedur, mających zapewnić, by dokumenty opracowane przez podmioty trzecie na potrzeby postępowania zamówieniowego były w sposób jednolity i systematyczny formalnie zatwierdzane przez Wspólne Przedsięwzięcie⁽²²⁾,
- w jednym postępowaniu zamówieniowym zmiany w pierwotnych zamówieniach doprowadziły do wzrostu wartości zamówienia o 15 % w stosunku do pierwotnej kwoty. Informacje w aktach nie pozwoliły ustalić, czy dokonano oceny istotności zmian w sposób zgodny z wewnętrznymi procedurami Wspólnego Przedsięwzięcia⁽²³⁾,

⁽¹⁷⁾ Pkt 15 i 23 sprawozdania Trybunału za 2012 r.

⁽¹⁸⁾ Plany działania w odpowiedzi na przeprowadzone audyty wewnętrzne obiegu środków finansowych, zarządzania dotacjami, umów z ekspertami, przygotowywania zamówień na składniki operacyjne, zamówień w zakresie budynków ITER, selekcji i naboru oraz na przegląd postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego na potrzeby części 3 zamówienia (budynki tokamaka). W czasie przeprowadzania kontroli przez Trybunał nie były jeszcze dostępne sprawozdania z audytu wewnętrznego na temat procesu budżetowego Wspólnego Przedsięwzięcia (roczny plan kontroli jednostki kontroli wewnętrznej na 2012 r.) i na temat monitorowania realizacji zamówień w dziedzinie budynków ITER (roczny plan kontroli jednostki kontroli wewnętrznej na 2013 r.).

⁽¹⁹⁾ W lipcu 2012 r. przedstawiono radzie zarządzającej system zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie.

⁽²⁰⁾ Niektóre z głównych zagrożeń, sklasyfikowanych przez Wspólne Przedsięwzięcie jako bardzo duże, miały szczególnie poważne konsekwencje dla wykonania budżetu na 2013 r. Należą do nich: niski wskaźnik wykonania budżetu w zakresie środków na płatności w porównaniu z pierwotnymi założeniami; brak konkurencji lub słaba konkurencja w przypadku niektórych postępowań dotyczących składników operacyjnych i w przypadku dotacji; niepewność co do ostatecznego zakresu ustaleń w sprawie zamówienia na etapie określania technicznych specyfikacji warunków zamówienia lub na etapie jego realizacji; opóźnienia w przekazywaniu danych technicznych przez organizację ITER podczas realizacji ustaleń w sprawie zamówień.

⁽²¹⁾ Dotyczyło to w szczególności części 4 zamówienia na dostawę i instalację kompleksu tokamaka wraz z otaczającymi budynkami. Pierwotny kosztorys w wartościach z 2008 r. opiewał na 186,6 mln euro. Podpisane zamówienie opiewało na 537,3 mln euro. Różnica wynikała częściowo z poważnych zmian konstrukcyjnych, których zażądała organizacja ITER, z dodatkowych pozycji i nieprzewidzianych wydatków, ze zmiany zakresu robót oraz z przeniesienia działań z innych części zamówienia.

⁽²²⁾ Uwaga ta została zawarta również w opracowanym przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej sprawozdaniu dotyczącym części 3 zamówienia (postępowanie w trybie dialogu konkurencyjnego – budynki tokamaka).

⁽²³⁾ Dostępne informacje nie obejmowały formalnych decyzji o uznaniu zmian za nieistotne ani uzasadnień tych decyzji.

- Wspólne Przedsięwzięcie nie wypracowało procedury angażowania członków personelu w postępowanie zamówieniowe. W dwóch postępowaniach zamówieniowych członkowie personelu Wspólnego Przedsięwzięcia, którzy na żądanie komisji oceniającej zapewniali doradztwo techniczne podczas oceny ofert, nie zostali w związku z tym formalnie mianowani przez organ powołujący, ani jako członkowie komisji oceniającej, ani jako eksperci zapewniający komisji doradztwo techniczne⁽²⁴⁾,
- w jednym postępowaniu zamówieniowym urzędnik zatwierdzający powołał zespół do prowadzenia dialogu z kandydatami wybranymi w następstwie zaproszenia do wyrażenia zainteresowania. Zespół ten nie posiadał jednak formalnego mandatu, w którym określono by strategię dialogu, cele do osiągnięcia oraz parametry techniczne, finansowe i umowne do negocjacji⁽²⁵⁾,
- w innym postępowaniu etap dialogu zakończył się cztery miesiące później, niż planowano, a ostateczne warunki zamówienia i zaktualizowaną wersję technicznej specyfikacji warunków zamówienia przesłano dopiero w lutym 2013 r. Termin złożenia ostatecznych ofert wyznaczono na kwiecień 2013 r. (pierwotnie planowano październik 2012 r.). Zamówienie podpisano cztery miesiące po planowanym terminie.

Kontrola i monitorowanie na poziomie ogólnym zamówień i dotacji na składniki operacyjne

21. Wspólne Przedsięwzięcie posiada system przeprowadzania kontroli⁽²⁶⁾ na poziomie kontrahentów. Celem tych kontroli jest weryfikacja spełnienia wymagań w zakresie zapewnienia jakości⁽²⁷⁾.
22. Wyniki kontroli *ex post* dotyczących dotacji oraz wyniki weryfikacji finansowych i weryfikacji zgodności dotyczących wykonania zamówień, przeprowadzanych w ramach realizacji kompleksowej strategii monitorowania i kontroli, nie były dostępne w czasie przeprowadzania kontroli przez Trybunał (kwiecień 2014 r.).

INNE KWESTIE

Opóźnienia we wpłatach składek członkowskich

23. W przypadku siedmiu członków odnotowano opóźnienia we wpłatach rocznych składek członkowskich za 2013 r.⁽²⁸⁾ na łączną kwotę 2,2 mln euro, sięgające od trzech do czterdziestu ośmiu dni.

Ramy prawne

24. Nowe rozporządzenie finansowe mające zastosowanie do budżetu ogólnego Unii⁽²⁹⁾ zostało przyjęte w dniu 25 października 2012 r. i zaczęło obowiązywać z dniem 1 stycznia 2013 r.⁽³⁰⁾. Natomiast ramowe rozporządzenie finansowe dotyczące organów, o których mowa w art. 208 nowego rozporządzenia finansowego, weszło w życie z dniem 8 grudnia 2013 r.⁽³¹⁾ W regulaminie finansowym Wspólnego Przedsięwzięcia nie wprowadzono jeszcze wynikających stąd zmian.

Polityka w zakresie praw własności intelektualnej i przemysłowej

25. W dniu 27 czerwca 2013 r. rada zarządzająca przyjęła decyzję w sprawie realizacji polityki przemysłowej Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz jego polityki w zakresie praw własności intelektualnej i rozpowszechniania informacji. Wspólne Przedsięwzięcie musi jednak jeszcze przyjąć i wdrożyć konkretne środki mające na celu złagodzenie określonych zagrożeń związanych z ochroną praw własności intelektualnej i rozpowszechnianiem informacji.

⁽²⁴⁾ Wszyscy zaangażowani członkowie personelu podpisali jednak klauzulę poufności i deklarację braku konfliktu interesów.

⁽²⁵⁾ Uwaga ta została zawarta również w opracowanym przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej sprawozdaniu dotyczącym części 3 zamówienia (postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego – budynek tokamaka).

⁽²⁶⁾ W 2013 r. przeprowadzono 26 kontroli systemów jakości, z czego 22 zakończono do kwietnia 2014 r. W ramach przeprowadzonych kontroli stwierdzono 35 przypadków niezgodności z procedurami i 201 obszarów wymagających poprawy.

⁽²⁷⁾ Zakres kontroli obejmuje plan jakości, przypadki niezgodności, kontrolę zakupów i zarządzanie pracami zleconymi, zarządzanie dokumentacją i danymi, zarządzanie zmianami i odchyleniami, plan kontroli jakości robót inżynierskich, szczegółowy harmonogram realizacji projektu, zarządzanie ryzykiem obciążającym umowę oraz plan kontroli jakości prac technicznych.

⁽²⁸⁾ Składki członkowskie pochodzące od członków innych niż Komisja Europejska i Francja jako przyjmujące państwo członkowskie.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽³⁰⁾ Z wyjątkami wymienionymi w art. 214 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

⁽³¹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1271/2013 z dnia 30 września 2013 r. w sprawie ramowego rozporządzenia finansowego dotyczącego organów, o których mowa w art. 208 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 328 z 7.12.2013, s. 42).

26. Wspólne Przedsięwzięcie oferuje wykonawcom wyłączne prawa do eksploatacji własności intelektualnej, którą wytworzą w dziedzinach innych niż synteza jądrowa, oraz prawa niewyłączne w dziedzinie syntezy jądrowej. Naraża to Wspólne Przedsięwzięcie na ryzyko, jeśli chodzi o zobowiązanie Wspólnego Przedsięwzięcia do zachowania prawa dostępu do pełnych praw własności intelektualnej (istniejącej i nowej wiedzy) związanej z europejskimi wkładami rzeczowymi oraz do przeniesienia tego prawa na organizację ITER w razie potrzeby.

27. Wspólne Przedsięwzięcie powinno monitorować wykonanie klauzuli zobowiązującej wykonawców do powstrzymania się od upowszechniania wyników do chwili podjęcia decyzji o ich możliwej ochronie.

Konflikt interesów

28. Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło konkretne przepisy mające zapobiegać sytuacjom konfliktu interesów, dotyczące członków rady zarządzającej, komitetu wykonawczego, komitetu kontroli i ekspertów. Nadal musi jednak przyjąć przepisy dotyczące członków personelu oraz utworzyć bazę danych, w której umieszczane będą deklaracje interesów.

Roczne sprawozdanie z działalności

29. W rocznym sprawozdaniu z działalności za 2013 r. przewodniczący rady zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia zawarł informację o opóźnieniach w projekcie i o potrzebie poszukiwania oszczędności kosztów; w tym samym sprawozdaniu dyrektor zawarł informację o ryzyku związanym z potencjalnym niedoborem środków w budżecie do 2020 r., wynikającym głównie ze zwiększenia zakresu prac dotyczących budynków stanowiących wkład Wspólnego Przedsięwzięcia do projektu ITER, oraz z aktualnego harmonogramu, który poddawany jest obecnie rewizji (zob. objaśnienia uzupełniające w pkt 12–14).

30. W poświadczeniu wiarygodności dyrektor odnosi się do postępów poczynionych w 2013 r. na poziomie całego środowiska kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia, chociaż przyznaje, że niektóre jego części wymagają większego nakładu pracy w celu osiągnięcia pełnego rozwoju (zob. pkt 18).

Działania podjęte w związku z poprzednimi ustaleniami

Umowa z państwem przyjmującym

31. Zgodnie z umową z państwem przyjmującym podpisaną z Królestwem Hiszpanii w dniu 28 czerwca 2007 r. stała siedziba miała zostać udostępniona Wspólnemu Przedsięwzięciu w terminie do czerwca 2010 r. Nie nastąpiło to jednak do czasu kontroli (kwiecień 2014 r.).

Przepisy wykonawcze do regulaminu pracowniczego

32. Wspólne Przedsięwzięcie nie przyjęło jeszcze wszystkich przepisów wykonawczych⁽³²⁾ do regulaminu pracowniczego.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Milan Martin CVIKL, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 21 października 2014 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Prezes

⁽³²⁾ Nie przyjęto m.in. przepisów dotyczących rekrutacji pracowników tymczasowych, przydziału grupy zaszeregowania i stopnia podczas przyjmowania do pracy, pracy w niepełnym wymiarze czasu, oceny dyrektora oraz zmienionych przepisów w zakresie urlopu rodzinnego, urlopu rodzicielskiego i uprawnień emerytalnych.

ZAŁĄCZNIK

Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (Barcelona)

Kompetencje i zadania

<p>Zakres kompetencji Unii według Traktatu</p> <p>(artykuł 45 i 49 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej)</p>	<p>Rozdział 5 „Wspólne przedsiębiorstwa” Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, a w szczególności:</p> <p>Artykuł 45</p> <p>„Przedsiębiorstwa o podstawowym znaczeniu dla rozwoju przemysłu jądrowego we Wspólnocie mogą być tworzone jako wspólne przedsiębiorstwa w rozumieniu niniejszego Traktatu, zgodnie z postanowieniami poniższych artykułów...”.</p> <p>Artykuł 49</p> <p>„Wspólne przedsiębiorstwa tworzy się decyzją Rady. Każde wspólne przedsiębiorstwo ma osobowość prawną”.</p>
<p>Kompetencje wspólnego przedsięwzięcia</p> <p>(decyzja Rady 2007/198/Euratom)</p>	<p>Cele</p> <ul style="list-style-type: none"> — wnoszenie wkładu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Euratom”) na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej ITER, — wnoszenie wkładu Euratomu na rzecz realizowanych wspólnie z Japonią działań w ramach szeroko zakrojonej koncepcji mających na celu szybkie uzyskanie energii termojądrowej, — przygotowanie i koordynacja programu działań mających na celu przygotowanie do budowy demonstracyjnych reaktorów syntezy jądrowej wraz z instalacjami towarzyszącymi, w tym międzynarodowej instalacji napromieniowywania materiałów przeznaczonych do syntezy jądrowej (IFMIF – International Fusion Materials Irradiation Facility). <p>Zadania</p> <ul style="list-style-type: none"> — nadzór nad przygotowaniem obiektu do realizacji projektu ITER, — dostarczanie organizacji ITER komponentów, sprzętu, materiałów i innych środków, — zarządzanie zamówieniami na podstawie ustaleń z organizacją ITER oraz, w szczególności, zarządzanie związanymi z tym procedurami zapewnienia jakości, — przygotowanie i koordynacja udziału Euratomu w naukowym i technicznym wykorzystaniu projektu ITER, — koordynacja badań naukowych i technicznych oraz prac rozwojowych w ramach wkładu Euratomu w organizację ITER, — przekazywanie wkładu finansowego Euratomu na rzecz organizacji ITER, — organizacja udostępniania zasobów ludzkich na rzecz organizacji ITER, — utrzymywanie kontaktów z organizacją ITER i prowadzenie wszelkich innych działań na rzecz realizacji umowy ITER.
<p>Zarządzanie</p>	<p>Rada zarządzająca, dyrektor i inne organy</p> <p>Rada zarządzająca odpowiada za nadzorowanie Wspólnego Przedsięwzięcia ITER w realizacji jego celów oraz zapewnia bliską współpracę między Wspólnym Przedsięwzięciem ITER i jego członkami w ramach prowadzonej przez nie działalności. Oprócz rady zarządzającej i dyrektora, który pełni obowiązki naczelnego członka zarządu, odpowiadając za bieżące zarządzanie Wspólnym Przedsięwzięciem i będąc jego prawnym przedstawicielem, Wspólne Przedsięwzięcie posiada następujące organy:</p>

	<p>biuro, techniczny panel doradczy, komitet wykonawczy, komitet administracyjno-finansowy i komitet kontroli.</p> <p>Audyt wewnętrzny: jednostka audytu wewnętrznego i Służba Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej (IAS) od dnia 1 stycznia 2012 r.</p> <p>Kontrola zewnętrzna: Europejski Trybunał Obrachunkowy.</p> <p>Organ udzielający absolutorium z wykonania budżetu: Parlament Europejski działający na zalecenie Rady.</p>
Środki udostępnione wspólnemu przedsięwzięciu w roku 2013	<p>Budżet</p> <p>431,6 mln euro ostatecznych dochodów (środków na płatności), z czego 69 % pochodziło z wkładu Wspólnoty.</p> <p>Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2013 r.</p> <p>262 stanowiska dla urzędników UE i stanowiska dla pracowników tymczasowych w planie zatrudnienia, z czego 234 obsadzone;</p> <p>142 obsadzone stanowiska dla pracowników kontraktowych.</p>
Działalność i usługi w roku 2013	<p>Szczegółowe informacje dotyczące działalności i usług w 2013 r. można znaleźć na stronie internetowej Wspólnego Przedsięwzięcia: http://www.fusionforenergy.europa.eu/</p>

Źródło: Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej.

ODPOWIEDZI WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

16. Tabele przedstawiono celem pokazania kredytu uzyskanego przez F4E w wyniku osiągnięcia określonych etapów planu alokacji kredytu (*Credit Allocation Scheme, CAS*) uzgodnionych z Międzynarodową Organizacją ITER, które zostały zrealizowane w ramach danego zamówienia. Międzynarodowa Organizacja ITER oficjalnie uznaje uzyskanie kredytu za wyznacznik stanu zaawansowania prac. Jednak profil wartości etapów planu alokacji kredytu nie odzwierciedla w sposób prawidłowy faktycznego zaawansowania prac (tj. wartość ta jest najwyższa pod koniec okresu realizacji zamówienia, w związku z czym uznawanie postępu prac w drodze alokacji kredytu daje wypaczony obraz postępu prac). W 2014 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E podjęło wymagane działania mające na celu przyjęcie sprawozdawczości w oparciu o metodę wartości wypracowanej (EV), co umożliwi F4E udzielanie właściwych informacji dotyczących postępu prac. Warto wspomnieć, że F4E corocznie przygotowuje roczne sprawozdanie z postępu prac, które wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności F4E jest źródłem dodatkowych informacji na temat ogólnego zaawansowania prac stanowiących europejski wkład do Projektu ITER. Ponadto w sprawozdaniu rocznym za rok 2013 Wspólne Przedsięwzięcie F4E uwzględniło ogólną wstępną i szacunkową wartość procentową ukończonych prac, obliczoną poprzez porównanie kwoty wydatków związanych z dotychczasowymi ustaleniami dotyczącymi zamówienia z szacunkową wartością wkładu rzeczowego do projektu.

17. Jeżeli chodzi o wskaźniki wykonania budżetu w zakresie środków na płatności, w realizacji projektu ITER nastąpiły dalsze opóźnienia w stosunku do harmonogramu, które spowodowały opóźnienia w podpisaniu ważnych umów, co z kolei uniemożliwiło zawarcie umów w sprawie planowanego finansowania wstępnego. Głównymi przyczynami tej sytuacji były opóźnienia w przekazywaniu danych przez Międzynarodową Organizację ITER oraz dłuższe niż planowano negocjacje ze spółkami mające na celu obniżenie i skuteczniejsze ograniczenie kosztów.

18. W 2013 r. osiągnięto istotny postęp w systemie audytu wewnętrznego. Podejmowane są także dalsze działania mające na celu wzmocnienie środowiska kontroli F4E. Jak wynika z poniższego szczegółowego opisu, wykonywanie działań wskazanych przez kontrolera jest już daleko zaawansowane.

Szacunki dotyczące kosztów

Wspólne Przedsięwzięcie F4E dokonało aktualizacji swoich kosztów wyjściowych na poziomie 4 (ustalenia w sprawie zamówień – poziom ustaleń w sprawie zamówień (*PA Level*)) struktury podziału prac (WBS) oraz wstępnego szacowanego kosztu końcowego (EAC), również na poziomie 4, z uwzględnieniem aktualnie dostępnych danych dotyczących projektu. Dane zostaną zaktualizowane, w szczególności po wykonaniu realistycznego harmonogramu na poziomie projektu. Metoda zstępująca przyjęta przez F4E na potrzeby szacowania kosztów umożliwi obecnie organizacji przeniesienie procesu rachunku kosztów na poziom 6 WBS (poziom umów dotyczących realizacji zamówienia). Proces ten jest długotrwały oraz wymaga pewnej ilości czasu również ze względu na konieczność ciągłego doprecyzowywania zebranych już informacji z uwzględnieniem ewolucji projektu. Umożliwi to organizacji stworzenie bardziej szczegółowej podstawy do analizy kosztów, chociaż dane dostępne już na poziomie 4 WBS umożliwiają dość skuteczne monitorowanie i ograniczanie kosztów, co jest przedmiotem sprawozdań F4E z postępu prac przekazywanych corocznie Radzie Europejskiej.

Wyniki kontroli

Odsyłamy do naszej odpowiedzi dotyczącej punktu 22.

Plany działania

Ogólny stan realizacji uległ znacznej poprawie od posiedzenia komitetu kontroli w listopadzie 2013 r. i wynosi obecnie 80 % (informację tę przekazano komitetowi kontroli w maju 2014 r.).

Bez uwzględniania 2 ostatnich sprawozdań z kontroli sporządzonych pod koniec 2013 r. (selekcja i nabór oraz przegląd postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego na potrzeby części 3 zamówienia – budynki tokamaka), stopień realizacji wynosi 89 %. Plany działania wynikające z kontroli obiegu środków finansowych, zarządzania dotacjami i umów z ekspertami zostały zrealizowane w pełnym zakresie.

Wewnętrzny system zarządzania ryzykiem

Wspólne Przedsięwzięcie F4E przedstawiło komitetowi kontroli zaktualizowaną ocenę wewnętrznego systemu zarządzania ryzykiem w maju 2014 r. Należy zauważyć, że z powodu braku środków rada zarządzająca wyraziła zgodę na ograniczenie przez F4E regularnego i szczegółowego monitorowania do zagrożeń sklasyfikowanych jako bardzo wysokie. W ramach planów działania zaproponowanych w odpowiedzi na te zagrożenia ustalane są priorytety, ze świadomością, że niektóre z działań proponowane są w duchu dążenia do stałej poprawy sytuacji i być może nigdy nie zostaną uznane za zrealizowane.

19. F4E częściowo zgadza się z uwagą, ponieważ większość procedur negocjacyjnych, o których mowa w sprawozdaniu kontrolera, dotyczy zamówień o wartości poniżej progu 50 000 euro wskazanego w regulaminach Wspólnego Przedsięwzięcia, w związku z czym nie powinny one być uważane za wyjątkowe. Ponadto procedury negocjacyjne, ze względu na niską średnią wartość objętych nimi zamówień, stanowią 44 % postępowań o przyznanie zamówienia na składniki operacyjne w ciągu roku, przy czym jest to zaledwie niecałe 15 % rocznego zobowiązania Wspólnego Przedsięwzięcia. Z tego punktu widzenia stosowanie procedur negocjacyjnych do zamówień o niskiej wartości pozwala

Wspólnemu Przedsięwzięciu na skoncentrowanie ograniczonych zasobów wewnętrznych na zamówieniach o wysokiej wartości/wysokim ryzyku, co przyczynia się do ograniczenia ryzyka. Jeżeli chodzi o bardzo niewielką liczbę ofert otrzymanych na zaproszenie do składania wniosków o udzielenie dotacji, jej przyczyny należy upatrywać głównie w 2 czynnikach. Z jednej strony skrajnie specjalistyczny charakter dotacji F4E sprawia, że pracą, na finansowanie której są one przeznaczone, zainteresowana jest tylko niewielka liczba wnioskodawców w Europie. Z drugiej strony sukces europejskiego programu syntezy jądrowej w tworzeniu europejskiego obszaru badawczego w tej dziedzinie, przy minimalnym powielaniu wysiłków i bliskim współdziałaniu zespołów prowadzących prace w tym zakresie, oznacza, że za większością ofert nadesłanych w odpowiedzi na zaproszenia F4E stoją paneuropejskie konsorcja.

20. F4E pragnie zauważyć, że w celu naprawienia stwierdzonych uchybień stosowane są środki opisane poniżej.

Korzystanie ze wstępnego ogłoszenia informacyjnego

We wrześniu 2012 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E zatwierdziło wytyczne ustanawiające obowiązek publikowania wstępnego ogłoszenia informacyjnego w przypadku zamówień o wysokiej wartości (szacunkowa wartość zamówienia powyżej 10 milionów euro) oraz zamówień uznanych przez urzędnika zatwierdzającego za krytyczne. Postępowanie o udzielenie zamówienia, do którego odnosi się kontroler, zostało rozpoczęte przed zatwierdzeniem tej procedury.

Szacowanie wartości zamówień

Jeżeli chodzi o postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia, w przypadku którego wzrost w stosunku do początkowo szacowanego kosztu wyniósł 32 %, Wspólne Przedsięwzięcie F4E przedstawiło kontrolerom szczegółowe uzgodnienie różnicy, która wynikała głównie z dwóch czynników: dokonano ponownej oceny czasu niezbędnego do wykonania początkowego zakresu prac, w wyniku czego czas ten uległ wydłużeniu, a ponadto rozszerzono zakres zamówienia.

Jeżeli chodzi o dwa pozostałe postępowania, kontrolerom podane zostały wszystkie dane dotyczące różnic w koszcie. W przypadku pozostałych postępowań, w szczególności dotyczących części 4 zamówienia – budynku tokamaka, F4E zgadza się, że uzgodnienie rachunków dokonane na podstawie dokumentów zawartych w aktach zamówienia zostało przedstawione w sposób skomplikowany. Wynika to głównie z charakteru i złożoności zamówienia oraz związanych z nim kwot, skutkującej zgromadzeniem w aktach ogromnych ilości dokumentów, nie zaś z braków w informacjach czy ich niekompletności.

Korzystanie w postępowaniach przetargowych z dokumentów opracowanych przez podmioty trzecie

W celu zapewnienia odpowiedniego zatwierdzania dokumentów opracowanych przez podmioty trzecie na potrzeby postępowań zamówieniowych, a także w celu zapewnienia spójności i zgodności z ramami prawnymi, F4E przygotowuje listę kontrolną dotyczącą wymogów formalnych i jakościowych, które należy spełnić celem zapewnienia odpowiedniego wykorzystywania informacji otrzymanych od podmiotów trzecich.

Zmiany w zamówieniach

Fakt, że urzędnik zatwierdzający F4E zatwierdził zmianę w zamówieniu bez wszczynania nowego postępowania na podstawie art. 100 ust. 2 lit. f) lub g) przepisów wykonawczych F4E pokazuje, że zmiany zostały uznane za mało istotne. Jednak dla uniknięcia wątpliwości F4E uwzględni w formularzu wniosku o dokonanie zmiany, załączanym do faktycznego wniosku o dokonanie zmiany w zamówieniu skierowanego do urzędnika zatwierdzającego: (i) opis historii zamówienia ze szczególnym uwzględnieniem wcześniejszych zmian; oraz (ii) ocenę znaczenia proponowanej zmiany z punktu widzenia początkowego zamówienia, z uwzględnieniem ewentualnych wcześniejszych zmian.

Członkowie personelu uczestniczący w postępowaniach przetargowych i mandat do negocjacji

Chociaż prawdą jest, że niektórzy członkowie personelu byli zaangażowani w ocenę ofert na żądanie komisji oceniającej, pomimo że nie zostali mianowani przez organ powołujący do pełnienia funkcji członka komisji oceniającej lub eksperta zapewniającego doradztwo techniczne w zakresie poszczególnych aspektów ofert, fakt ten nie ma negatywnego wpływu na wynik postępowań. Jak zauważył Trybunał, wszyscy członkowie personelu uczestniczący w ocenie podpisali klauzulę poufności i deklarację braku konfliktu interesów, podlegają regulaminowi pracowniczemu oraz mieli wkład jedynie na poziomie rzeczowym, na żądanie komisji oceniającej. Wszyscy członkowie personelu zaangażowani w postępowanie zostali wskazani w aktach dotyczących jego rozstrzygnięcia.

F4E opracowuje obecnie (i) procedurę i wzór dokumentu dotyczącego zaangażowania ekspertów wewnętrznych; oraz (ii) definicję mandatu do prowadzenia negocjacji udzielanego komisji negocjacyjnej przez urzędnika oceniającego, która określać będzie granice przedmiotu negocjacji.

Opóźnienia w zakończeniu postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego

Jak zostało to uznane przez Służby Audytu Wewnętrzznego w przeglądzie postępowania w trybie dialogu konkurencyjnego w związku z częścią 3 zamówienia – budynki tokamaka, F4E jest pionierem wśród instytucji europejskich w korzystaniu z tego trybu postępowania o udzielenie zamówienia, który lepiej nadaje się do stosowania na skomplikowanych rynkach, takich jak rynek, na którym wyłoniony zostanie wykonawca części 4 zamówienia. Opóźnienie w finalizowaniu i ogłaszaniu specyfikacji warunków zamówienia po zakończeniu negocjacji jest odzwierciedleniem wewnętrznej procedury decyzyjnej wymaganej w związku ze złożonością i ceną zamówienia; należy także wziąć pod uwagę fakt, że okres ten obejmował przerwę świąteczno-noworoczną. Jeżeli chodzi o termin zawarcia umowy, może on wynikać z powyższych czynników, ale zasadniczo jest spowodowany skumulowanym opóźnieniem związanym z pozostałymi zamówieniami ITER dotyczącymi robót budowlanych.

21. F4E nie ma dodatkowych uwag.

22. Ostatecznie wyniki kontroli dotyczącej dotacji przeprowadzonej w 2013 r. są dostępne i zostały już wdrożone. Mimo że była to kontrola jednorazowa, objęła ona 21 % łącznej kwoty składek wpłaconych przez F4E z tytułu dotacji za okres 2010–2013. Sprawozdanie końcowe audytora zewnętrznego przekazano beneficjentowi, a wyniki zostały już wdrożone. Jeżeli chodzi o 3 kontrole przeprowadzane w 2014 r., zewnętrzna firma audytorska ma istotne zaległości w pracy, z związku z czym Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie otrzymało jeszcze żadnego sprawozdania (nawet sprawozdania wstępnego, które zgodnie z umową powinno być gotowe po zakończeniu prac w terenie).

Jeżeli chodzi o zamówienia, w 2013 r. jednostka audytu wewnętrznego (IAC) oceniła aspekty finansowe, zgodność z prawem oraz aspekty jakościowe i realizację pięciu zamówień, którymi zarządzał zespół projektowy ds. budynków terenowych i dostaw energii (*Site Buildings and Power Supplies Project Team*). Pierwszy projekt sprawozdania został przekazany dyrektorowi w dniu 28 marca 2014 r. W związku z dużą złożonością techniczną i prawną niektórych kwestii stwierdzonych przez jednostkę audytu wewnętrznego, projekt ostateczny został przekazany dyrektorowi w dniu 30 września 2014 r., po przeprowadzeniu procedury kontradyktoryjnej. Pragniemy jednak zauważyć, że kilka uchybień stwierdzonych przez jednostkę audytu wewnętrznego zostało już naprawionych.

23. F4E z satysfakcją odnotowuje postęp w zakresie terminów opłacania składki członkowskiej, pomimo przypadków wskazanych przez Trybunał. Dowodem na to jest fakt, że z kwoty składki w wysokości 2,2 milionów euro, której dotyczyło opóźnienie, kwota 1,7 miliona euro, odpowiadająca składce 2 członków, została otrzymana z opóźnieniem tylko jednego dnia roboczego.

24. F4E pragnie zauważyć, że nie doszło do nieuzasadnionych opóźnień. Nowe ramowe rozporządzenie finansowe weszło w życie w dniu 8 grudnia 2013 r. Wspólne Przedsięwzięcie F4E dokonało oceny zmian wynikających z jego wprowadzenia oraz konieczności odstępstw, które mają zasadnicze znaczenie dla organizacji ze względu na jej określone potrzeby operacyjne. Na podstawie tej oceny F4E opracowało propozycję zmiany/nowelizacji regulaminu finansowego F4E i przepisów wykonawczych z uwzględnieniem głównych odstępstw oraz przedstawiło ją na posiedzeniu w czerwcu 2014 r. radzie zarządzającej, która zatwierdziła te odstępstwa. Rada zarządzająca spotyka się dwa razy w roku i czerwcowe posiedzenie było pierwszym po wejściu w życie ramowego rozporządzenia finansowego, na którym F4E mogło przedłożyć propozycję. Zgodnie z art. 5 decyzji Rady 2007/198/Euratom F4E musi czekać na wydanie przez Komisję opinii w sprawie regulaminu finansowego F4E, ponieważ ostateczna wersja przepisów może być przedłożona radzie zarządzającej na jej następnym posiedzeniu w grudniu 2014 r. dopiero po analizie opinii Komisji.

25. Wspólne Przedsięwzięcie F4E starało się zdobyć jak najszerze zrozumienie i wsparcie branży dla wdrożenia tej polityki. W związku z tym w 2013 r. przeprowadzono konsultacje, w ramach których, tam, gdzie było to możliwe, starano się uzgodnić z branżą szereg rozwiązań praktycznych. Warto podkreślić, że wraz z przyjęciem środków służących funkcjonalnemu wdrożeniu polityki w zakresie praw własności intelektualnej przyjęto również klauzule umowne na potrzeby działań podejmowanych przez F4E na podstawie umów. Ma to umożliwić F4E stosowanie polityki bez konieczności przyjmowania dalszych środków wykonawczych, czy też regulacyjnych. W celu ułatwienia zharmonizowania praktyk stosowanych przez F4E z nową polityką oraz zagwarantowania jej przestrzegania, do procesu decyzyjnego F4E wprowadzone zostały pewne korekty.

26. F4E pragnie podkreślić, że szczątkowe ryzyko związane z oferowanymi wykonawcom F4E wyłącznymi prawami do eksploatacji poza procesem syntezy termojądrowej jest skutecznie ograniczane przyjęciem nienaruszalnej zasady, zgodnie z którą F4E zachowuje niewyłączne i zbywalne prawo do korzystania z opracowanej własności intelektualnej w dziedzinie syntezy termojądrowej. Nie ma konfliktu pomiędzy wyłącznością przyznaną w odniesieniu do zastosowań niezwiązanych z syntezą termojądrową a wspólnymi prawami do zastosowań związanych z syntezą termojądrową, o które wnioskuje wykonawcy; dlatego też z rozróżnienia tego nie wynika żadne dodatkowe ryzyko. F4E dołoży szczególnej staranności przy definiowaniu granic pomiędzy zastosowaniami, które mogą być uważane za zastosowania związane z syntezą termojądrową (obejmującymi co najmniej wszystkie systemy, podsystemy i elementy składowe objęte zakresem umowy ITER), w celu zapewnienia maksymalnej jasności i przejrzystości we współpracy z wykonawcami.

Ponadto F4E uważa, że takie podejście do praw własności intelektualnej zwiększa konkurencję, ponieważ warunki umowne są bardziej atrakcyjne dla wykonawców, co przyczynia się zarówno do ograniczania kosztów, jak i do zwiększenia naszej obecności w całej Europie.

27. F4E pragnie zauważyć, że właściciele aktywów będących przedmiotem praw własności intelektualnej są z definicji bardzo zainteresowani zapewnieniem, aby upowszechnianie wyników nie uniemożliwiało ochrony tych aktywów. Ma to zastosowanie szczególnie w sytuacji, gdy wykonawca posiada wyłączne prawa do eksploatacji własności intelektualnej w zakresie swojej działalności podstawowej w dziedzinach innych niż synteza termojądrowa. Możliwość wdrożenia mechanizmu monitorowania w celu zgłoszenia roszczenia z tytułu naruszenia warunków umownych w przypadku, gdy wykonawca upubliczni informacje bez pozwolenia, nie wydaje się współmierna do rozmiaru ryzyka, które jest ryzykiem szczerkowym, oraz byłaby trudna do zrealizowania w praktyce.

28. Przepisy dotyczące zarządzania konfliktem interesów w przypadku członków personelu zostały przyjęte przez radę zarządzającą oraz weszły w życie w dniu 1 lipca 2014 r. Podjęto działania mające na celu niezwłoczne przyjęcie środków wykonawczych (np. ogólne deklaracje interesów, przepisy obowiązujące po ustaniu zatrudnienia), a także tworzona jest baza danych, w której umieszczone zostaną ogólne deklaracje interesów.

29. F4E nie ma żadnych dodatkowych uwag.

30. F4E nie ma żadnych dodatkowych uwag.

31. Umowa z państwem przyjmującym podpisana pomiędzy „Fusion for Energy” i Królestwem Hiszpanii w 2007 r. rzeczywiście przewiduje, że Hiszpania zapewni F4E stałą siedzibę nie później niż w ciągu 3 lat od podpisania umowy. Umowa przewiduje także, że do czasu udostępnienia siedziby docelowej Hiszpania zapewni siedzibę tymczasową.

Ponieważ Hiszpania nie zapewniła jeszcze stałej siedziby przewidzianej w umowie z państwem przyjmującym oraz odmówiła udostępnienia dodatkowej powierzchni, która stanowiłaby siedzibę tymczasową, w grudniu 2013 r. na kwestię tę zwrócono uwagę rady zarządzającej. W sformułowanych przez siebie wnioskach rada zarządzająca F4E:

- uznała trudną sytuację Wspólnego Przedsięwzięcia F4E i jego pracowników w obecnej siedzibie tymczasowej, a także znaczenie, jakie dla rozwoju i sprawnego funkcjonowania F4E będzie miała możliwość korzystania na wyłączność ze stałego budynku,
- ponagliła Hiszpanię, aby wypełniła swoje zobowiązania wynikające z umowy z państwem przyjmującym, dotyczące zapewnienia F4E stałej siedziby tak szybko, jak będzie to możliwe, a także podjęła decyzję o zwróceniu się do przewodniczącego rady zarządzającej z prośbą o wystosowanie do władz Hiszpanii pisma wyrażającego zaniepokojenie rady zarządzającej zaistniałą sytuacją,
- ponagliła Hiszpanię, aby nieodpłatnie zapewniła F4E dodatkowe pomieszczenia biurowe odpowiednie dla uzgodnionej liczby personelu F4E do czasu udostępnienia stałej siedziby.

Wnioski rady zarządzającej zostały przekazane władzom Hiszpanii z prośbą o pilne poświęcenie tej kwestii uwagi oraz o poinformowanie rady zarządzającej F4E o działaniach, jakie planują one podjąć celem wywiązania się z zobowiązań. Władze hiszpańskie odpowiedziały, że już zapewniły całą powierzchnię przewidzianą w umowie z państwem przyjmującym, w związku z czym nie ma możliwości udostępnienia jakiegokolwiek dodatkowej powierzchni. Oprócz kwestii stałej siedziby, odniosły się one do rozmów w sprawie ewentualnego udostępnienia budynku w okolicy, które miały miejsce w latach 2010–2011 i których później zaniechała zarówno Hiszpania, jak i F4E. Ostatecznie władze Hiszpanii stwierdziły, że aktualnie trwa procedura wyboru lokalizacji pod nowy budynek oraz że F4E otrzyma wkrótce stosowne informacje. Pomimo oświadczeń składanych przez władze hiszpańskie w sprawie możliwego postępu w kwestii decyzji w sprawie stałej siedziby, należy podkreślić, że od ponad roku Wspólne Przedsięwzięcie F4E nie otrzymało żadnej informacji w tej sprawie. Sprawozdanie grupy roboczej, do którego odnosi się Hiszpania, zostało ukończone we wrześniu 2013 r. i od tego czasu nie podjęto żadnych działań. Ostatnie pismo Sekretarza Stanu Hiszpanii nie zawiera żadnych informacji, na podstawie których można by twierdzić, że w sprawie tej nastąpił jakikolwiek realny postęp. Jak już kilkakrotnie informowano władze Hiszpanii i radę zarządzającą, powierzchnia do pracy udostępniana obecnie Wspólnemu Przedsięwzięciu nie jest wystarczająca, jest źródłem coraz poważniejszych problemów i uniemożliwia F4E i jego pracownikom funkcjonowanie w odpowiednich warunkach. Sytuacja pogarsza się z każdym miesiącem, ponieważ cały czas podejmowane są istotne starania, aby obsadzić wszystkie stanowiska oraz ograniczyć wskaźnik wakatów. W ostatnim badaniu opinii przeprowadzonym wśród pracowników F4E warunki pracy związane z wielkością powierzchni biurowej były wymieniane jako jedna z podstawowych trudności i jedno z najważniejszych źródeł niepokoju.

32. Organizacja Fusion for Energy przyjęła już większość przepisów wykonawczych, o których wspomina Trybunał – urlop rodzicielski, urlop rodzinny, uprawnienia emerytalne, ocena dyrektora, grupa zaszerogowania, praca w niepełnym wymiarze godzin. Przepisy dotyczące pracowników tymczasowych zostały przedłożone do zatwierdzenia Komisji na początku 2013 r., jednak Komisja nie udzieliła odpowiedzi, uniemożliwiając tym samym przedłożenie ich radzie zarządzającej zgodnie z art. 110 regulaminu pracowniczego. Taka sama sytuacja miała miejsce w przypadku niektórych dodatkowych projektów przepisów przedłożonych do zatwierdzenia COM w 2013 roku. Tymczasem 1 stycznia 2014 r. weszła w życie reforma regulaminu pracowniczego, w wyniku czego konieczne jest dokonanie nowych korekt. Fusion for Energy podjęła już niezbędne działania oraz przedłożyła swojej radzie zarządzającej kilka przepisów Komisji do zastosowania w drodze analogii. Dotyczy to między innymi uaktualnionych przepisów dotyczących pracy w niepełnym wymiarze godzin i grupy zaszerogowania, których wprowadzenie stało się niezbędne po reformie. Ponadto, zgodnie z art. 110, trwają konsultacje z komitetem pracowniczym w sprawie innych przepisów. W związku z powyższym oczekujemy, że w ciągu roku nastąpi dalszy postęp i że Komisja bez zbędnej zwłoki udzieli odpowiedzi na potencjalne wnioski Fusion for

Energy o zastosowanie odstępstw. Ponadto w odniesieniu do niektórych przepisów – w szczególności z zakresu korzystania z usług i zatrudniania pracowników kontraktowych, oceny i zmiany grupy zaszergowania, bezpłatnego urlopu dla pracowników kontraktowych i tymczasowych – uzgodniono z Komisją, że stosowane będą wspólne wzorce decyzyjne opracowywane obecnie przez stałą grupę roboczą, w której skład wchodzi agencje i przedstawiciele Komisji.
